

ΔΙΑΤΑΡΑΧΑΙ ΕΚ ΜΥΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΩΣ ΣΠΟΥΔΑΙΩΝ

Ὑπάρχουν μυστικά, τὰ ὁποῖα ἀντικειμενικῶς μὲν εἶναι ἀσήμαντα, ὑποκειμενικῶς δὲ λίαν σημαντικά. Ἡ κτῆσις μυστικοῦ, τὸ ὁποῖον διὰ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀρχικῶς αὐτό, εἶναι σπουδαῖον, εἶναι δυνατόν νὰ γεννᾷ σφοδρὰς διαταραχάς. Τὸ πρόσωπον τοῦτο ἀποφεύγει τὴν ἐπικοινωνίαν μὲ ἄλλους ἀνθρώπους, ἀναγκάζεται νὰ ζῇ ἐν ἀπομονώσει. Ὡς δὲ εἶναι γνωστόν, εἶναι ἀδύνατον νὰ ζῇ τις ἐν ψυχικῇ γαλήνῃ ἄνευ τῆς ἐπικοινωνίας ταύτης. Βεβαίως ἄλλοι μὲν συναισθάνονται σφοδρὰν τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπικοινωνοῦν μὲ πολλοὺς ἀνθρώπους (κυκλόθυμοι, ἐνδοστρεφεῖς), ἄλλοι δὲ μὲ ὀλίγους (σχιζόθυμοι, ἐνδοστρεφεῖς). Ἀλλ' ὅμως πάντες ἀνεξαιρέτως συναισθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ συναναστρεφώμεθα μὲ ἄλλους περισσοτέρους ἢ ὀλιγωτέρους ἀνθρώπους. Διὰ τοῦτο μυστικόν, τὸ ὁποῖον ἀνθρωπὸς τις θεωρεῖ διὰ τὸν ἑαυτὸν του σπουδαῖον καὶ ἐπομένως τὸ ἀποκρύπτει, εἶναι δυνατόν νὰ γεννᾷ ψυχικὴν διαταραχήν. Τοιαῦτα μυστικά ἔχουν συνήθως οἱ ἀνθρωποι, τοὺς ὁποίους ἡ κοινὴ γνώμη ὀνομάζει « σιγαλὰ ποτάμια ».

Ὑποκειμενικῶς σπουδαῖον μυστικὸν ἡ ὥθει τὸν ἔχοντα αὐτὸν ἐν τέλει ἀκατασχέτως εἰς ἀνακοίνωσιν, ἥτις φέρει ἀνακούφισιν, ἡ ἀπωθούμενον εἰς τὸ ἀσυνείδητον φέρει σφοδροτέραν διαρκῆ ψυχικὴν διαταραχήν. Παράδειγμα τῆς πρώτης περιπτώσεως φέρομεν τὸ μυθολόγημα περὶ Μίδα, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἀκολούθως :

Ὁ Μίδας ἦτο βασιλεὺς τῆς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Φρυγίας περὶ τὸ τέλος τοῦ Η' π.Χ. αἰῶνος. Οὗτος κατὰ τὴν παράδοσιν εἶχεν ὧτα ὄνου (ἐν Ἀσίᾳ πολλοὶ θεοί τε ἀπεικονίζοντο ἔχουσαι μακρὰ ὧτα), τιμωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐπειδὴ κατὰ τὸν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Μαρσύου μουσικὸν εἰς τὸ ὄρος Τμῶλον ἀγῶνα ἔδωκε τὴν νίκην εἰς τὸν δεύτερον (κατ' ἄλλην παράδοσιν ὁ μουσικὸς ἀγὼν ἐγένετο μεταξὺ Ἀπόλλωνος καὶ Πανός). Τὸ πάθημα τοῦτο ἀπέκρυπτεν ὁ Μίδας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ ἐφευρεθέντος ὑπ' αὐτοῦ εὐρέος φρυγικοῦ πύλου. Δὲν ἦτο ὅμως εἰς αὐτὸν δυνατόν νὰ τὸ ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τὸν κουρέα του, ὅστις εἶχεν ἀπειληθῇ διὰ θανάτου, ἂν δὲν ἐτήρει σιγὴν. Βασανιζόμενος δὲ ὁ κουρεὺς ψυχικῶς διὰ τὴν ἀναγκαστικὴν ἀπόκρυψιν τοῦ μυστικοῦ, συνέλαβε τὴν σκέψιν νὰ σκάψῃ εἰς τὴν γῆν ὁπήν, νὰ

ψιθυρίσῃ ἐντὸς αὐτῆς τὴν φράσιν « ὁ βασιλεὺς Μίδας ἔχει ὅτα ὄνου » καὶ νὰ σκεπάσῃ ἔπειτα αὐτὴν μὲ χῶμα. Καὶ ὁ μὲν κουρεὺς ἀνεκουφίσθη διὰ τῆς πράξεώς του ταύτης, τὸ μυστικὸν ὁμως ἀπεκαλύφθη, διότι ἐκ τῆς ὀπῆς ἐκείνης ἐφύτρωσε κάλαμος, ὅστις εἰς ἕκαστον φύσημα τοῦ ἀνέμου ἐψιθυρίζεν « ὁ βασιλεὺς Μίδας ἔχει ὅτα ὄνου ».

Παράδειγμα δὲ ἀπωθήσεως μυστικοῦ εἰς τὸ ἀσυνείδητον καὶ ἐπομένως σφοδροτέρως ψυχικῆς ταραχῆς παραθέτομεν ἐνταῦθα ἐκ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων, τὰ ὁποῖα ἀναγράφομεν ἐν τῷ βιβλίῳ ἡμῶν « Ψυχολογία τοῦ βάρθους », σελ. 54 καὶ ἐξῆς, τὸ ἀκόλουθον :

Ἀξιωματικὸς ἄγων ἡλικίαν 27 ἐτῶν πάσχει σφοδροὺς ὀδυνηροὺς παροξυσμοὺς ἐν τῇ καρδιακῇ χώρᾳ, κατέχεται ἀπὸ τὸ αἶσθημα ἀποπνιγμοῦ ἐν τῷ λαιμῷ, ὥς ἐὰν ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ σφαῖρα, καὶ αἰσθάνεται ὀδυνηρὰ κεντήματα εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρναν. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος τὴν λύπην, ἣτις κατέλαβεν αὐτόν, ἐπειδὴ ἡ νεᾶνις, τὴν ὁποίαν ἠγάπα, ἐμνηστεύθη ἄλλον, εἶχεν ἀπωθήσει ἐξ ἀνδρικῆς ὑπερηφανείας εἰς τὸ ἀσυνείδητον. Τοιοῦτοτρόπως τὸ λυπηρὸν τοῦτο γεγονὸς ἀπωθούμενον ἀφήγετο νὰ δοῦν ἐλευθέρως ἐν τῷ ἀσυνείδητῳ καὶ νὰ καταδεικνύῃ τὴν ὑπαρξίν του ἀπροσφόρως διὰ τῶν λεχθέντων συμπτωμάτων. Ἄν ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος δὲν κατείχετο ὑπὸ τόσον σφοδρὰς ὑπερηφανείας, τὸ λυπηρὸν ἐκεῖνο συμβὰν ὥφειλε νὰ τύχῃ συνειδητῆς ἐπεξεργασίας, ὥφειλε δηλαδὴ ἀδιστακτικῶς νὰ ἀναγνωρίσῃ οὗτος τὴν θλίψιν του, ἂν δὲ καὶ δάκρυα ἤρχοντο εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του, νὰ ἀφήσῃ αὐτὰ νὰ χύνωνται ἀκωλύτως. Ἡ ἀνακούφισις καὶ ἐν τέλει ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν θλίψιν του ἤθελεν ἐπέλθει ταχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον, ἂν πλὴν τῆς ἀνωτέρω ἀκωλύτου μετὰ δακρύων ὁμολογίας πρὸς τὸν ἑαυτὸν του συγχρόνως ἀνεκοίνωνε τὸ πάθημά του καὶ εἰς φίλον ἄξιον ἐμπιστοσύνης, δυνάμενον νὰ συμβουλεύῃ ὀρθά.

Ἐκ τῶν λεχθέντων εὐκόλως συνάγομεν, ὅτι ὑπὸ ψυχολογικὴν ἔποψιν ἡ ὀρθόδοξος καὶ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ὀρθότατα εἰσήγαγον τὴν ἐξομολόγησιν, ἣτις, ὥς εἶναι εὐνόητον, πρέπει νὰ εἶναι ἐκουσία. Ὁ ἐξομολογῶν δηλαδὴ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται νὰ ἀσκῇ ψυχολογικὴν βίαν, ὥστε ὁ ἐξομολογούμενος νὰ ὁμολογῇ τὰ βαθύτατα μυστικὰ αὐτοῦ ὅλως αὐθορμητῶς. Ὁ ἐξομολογῶν ὀφείλει νὰ ἀρκῆται εἰς ὅσα ὁμολογεῖ αὐθορμητῶς ὁ ἐξομολογούμενος. Καὶ εἶναι δυνατόν νὰ ὁμολογῇ οὗτος τὰ πάντα ἢ τὰ σημαντικώτατα μόνον, ἂν ὁ ἐξομολογῶν εἶναι πρόσωπον ἄξιον ἐμπιστοσύνης. Εἶναι δὲ οὗτος τοιοῦτος, ἂν ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ μὴ μεταδίδῃ εἰς ἄλλους μυστικά, τὰ ὁποῖα ἐμπιστεύεται εἰς αὐτόν ὁ ἐξομολογούμενος, καὶ νὰ δίδῃ ὀρθὰς συμβουλὰς. Εἶναι δὲ ἡ τήρησις αὕτη τοῦ μυστικοῦ εὐκολωτέρα εἰς τὸν ἐξομολογούμενον παρὰ εἰς τὸν ἐξομολογούμενον· διότι τὸ μυστικὸν δι' ἐκεῖνον δὲν ἔχει τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τοῦτον, ὅστις πολλάκις κατέχεται ὑπὸ τῆς ἀκατανίκητου ἀνάγκης πρὸς ἀνακοίνωσιν. Εἶναι βεβαίως δυνατόν παρὰ τοῦτο ὁ

πρὸς ὃν γίνεται ἡ ἀνακοίνωσις νὰ μὴ ἔχη τὴν ἱκανότητα νὰ τηρῇ τὸ μυστικόν, τὸ ὁποῖον ἐμπιστεύεται τις εἰς αὐτόν. Τότε οὗτος εἶναι ἀνάξιος ἐμπιστοσύνης. Ὁ ἀξιος ἐμπιστοσύνης πλὴν τῆς ἱκανότητος πρὸς τήρησιν τοῦ μυστικοῦ τοῦ ἐτέρου ἔχει, ὡς εἵπομεν, καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ δίδῃ συμβουλὰς.

Μυστικά ἔχουμεν πάντες οἱ ἄνθρωποι· ὥσαύτως, ὡς εἵπομεν, πάντες συναισθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνακοινώσωμεν διαταράσσοντα μυστικά μας εἰς ἄξιον ἐμπιστοσύνης πρόσωπον.

Μυστικά ἔχουν καὶ οἱ νέοι καὶ αἱ νεάνιδες. Πρὸς τὰ μυστικά δὲ τούτων ἀναγκαῖον εἶναι νὰ δεικνύουν πάντα σεβασμὸν οἱ ἐνήλικοι, οἱ γονεῖς καὶ οἱ ἄλλοι παιδαγωγοῦντες.

Θὰ εἵπωμεν νῦν τινα περὶ τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον ὀφείλουν νὰ συμπεριφέρονται οἱ γονεῖς καὶ ὅσοι ἄλλοι παιδαγωγοῦν πρὸς τὰ μυστικά τῶν νέων. Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς πρὸς ὠρίμασιν βαινούσης προσωπικότητος εἶναι, ὅτι αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς ἔχει πολλάκις κάτι τι, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἐπεθύμει νὰ κάμῃ γνωστὸν καὶ εἰς τὸ ἐμπιστότατον ἕτερον πρόσωπον. Οὐχὶ ὡς ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ μὴ ἀποκαλυφθῇ πρὸ αὐτοῦ. Ἄλλ' εἶναι δυνατόν νὰ πρόκειται περὶ τινος, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ὠριμάσει ἀκόμη ἐν τῇ ψυχῇ, ἀλλὰ διατελεῖ ἐν γενέσει. Εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν παροδικαὶ ταραχαὶ καὶ περιπλοκαί, σφοδρὸς σιωπηρὸς ἀγὼν πρὸς δυνάμεις, περὶ τῶν ὁποίων μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν εἶναι δυνατόν νὰ λεχθῇ, ἂν ἀπέβησαν ἡλόγημέναι ἢ κατηραμέναι. Ἐσωτερικαὶ ἀρεταί, τὰς ὁποίας ὁ νέος δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐκδηλώσῃ πρὸς τὰ ἔξω, ἐσωτερικαὶ ἀδυναμίαι, τὰς ὁποίας μόνον εἰς τὸν ἑαυτὸν θέλει νὰ ὁμολογῇ, ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῶν ὁποίων ὑπ' ἄλλων θὰ ἤθελε νὰ προστατεύῃ τὸν ἑαυτὸν του κηδόμενος ἑαυτοῦ. Ἐν συντόμῳ ὑπάρχει κόσμος τις ψυχικὸς ἀπομονωμένος, ὅμως πλούσιος, ὅστις προφυλάσσεται ἀπὸ τὴν ἀποκάλυψιν εἰς ἕτερον πρόσωπον. Ἐξ ἐνστίκτου πᾶς ἄνθρωπος δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐκδίδεται ἐντελῶς εἰς τὸν ἕτερον, ἵνα μὴ καταδαπανᾷ πάσας τὰς ψυχικὰς δυνάμεις, ἀλλ' ἐξασφαλίζῃ κάποιον ἀπόθεμα. Ὅτι ἐκ τῶν μυστικῶν τούτων τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἐρωτικά προβλήματα κατέχουν πρώτην θέσιν, εἶναι αὐτονόητον. Ἡ ροπὴ δὲ αὕτη πρὸς ἀπόκρυψιν εἶναι πιθανῶς ἰσχυρότερα εἰς τὴν γυναῖκα παρὰ εἰς τὸν ἄνδρα. Φαίνεται, ὅτι ἐνέχει δόσιν ἀληθείας ἡ γνώμη φυλῆς τινος τῶν Φιλιππίνων, ὅτι οὐδεὶς ἀνὴρ δύναται νὰ φυλάττῃ μυστικόν. Εἰς τὸ προσωπικώτατον τοῦτο μέρος τῆς ἀτομικῆς ζωῆς ὀφείλεται κάθε σεβασμός. Τοῦτο δὲ πρὸ πάντων, ὅταν πρόκειται περὶ νεανίου ἢ νεάνιδος. Ἡ φορτικότης ἐνταῦθα, ἡ βιαία εἴσδυσις ἢ ἡ κρύφα εἰσχώρησις εἰς τὸ ἐπιμελῶς ἀποκρυπτόμενον μέρος τῆς ἀτομικῆς ζωῆς τοῦ νέου φέρει πολὺν τὸν κίνδυνον νοσηρᾶς ἀναπτύξεως. Εἶναι δὲ δυνατόν κατὰ περιστάσεις νὰ βλάβῃται αὕτη μεγάλως τὰς σχέσεις ἐμπιστοσύνης πρὸς γονεῖς καὶ πρὸς ἄλλα ἀξιοσέβαστα πρόσωπα. Τοῦτο συμβαίνει, ἂν ὁ ἐνήλικος, λαμβάνων κατὰ τινα τρόπον γνῶσιν τῶν ἀποκρυπτομένων γεγονότων, προβαίῃ εἰς

σφοδράς ἐπιπλήξεις ἢ καὶ εἰς ἄλλα ἄστοχα παιδαγωγικά μέτρα. Ἀντὶ τούτου οἱ γονεῖς καὶ οἱ ἄλλοι παιδαγωγοῦντες ὀφείλουν διὰ τῆς διαγωγῆς τῶν νὰ προσπαθοῦν ἐγκαίρως νὰ ἐλκύουν τόσον τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν τέκνων τῶν καὶ ἄλλων παιδαγωγουμένων νέων, ὥστε οὗτοι, ὅταν, ὡς πολλάκις συμβαίνει, συναισθάνωνται σφοδρὰν τὴν ἀνάγκην τῆς βοηθείας ἐνηλίκων, νὰ δύνανται νὰ ἀνακοινῶνουν εἰς αὐτοὺς ἐλευθέρως ὅσα ἐκ τῶν ἀποκρυπτομένων ταρασσούν αὐτοὺς σφοδρότερον.

Θὰ διευκρινήσω τὰ λεγόμενα ταῦτα παραθέτων παράδειγμα, τὸ ὁποῖον λαμβάνω ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ G. Clostermann, « Das weibliche Gewissen », 1953: Μαθήτρια ἔχουσα τὴν ἡλικίαν 17 ἐτῶν καὶ τριῶν μηνῶν, λέγει ὁ Clostermann, γράφει τὰ ἀκόλουθα: « Ἡ μεγίστη θλίψίς μου εἶναι, ὅτι δὲν ἠμπορῶ νὰ ὁμιλῶ μὲ τὴν μητέρα μου περὶ τοιούτων πραγμάτων. Δὲν γνωρίζω, πῶς συμβαίνει τοῦτο. Ἀλλὰ καὶ τὰ μεγαλύτερα ἀδελφία μου δὲν τὸ ἔχουν κάμει. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἐμέ, συμβαίνει καὶ τὸ ἐξῆς. Ἡ μητέρα μου ἔχει διαβάσει μίαν ἡμέραν κρυφὰ τὸ ἡμερολόγιόν μου. Τὸ ἔμαθα δὲ μόνον ἐκ τούτου, ὅτι κατόπιν μοῦ ἔχει κάμει παρατηρήσεις. Μάλιστα δὲ ἔξαφνα ἐγνώριζε τὰ πάντα καὶ με ἐπέπληξε δι' αὐτά. Ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἡ ἐκτίμησίς μου, ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ ἀγάπη μου ὑπέστησαν σφοδρὸν ρῆγμα ». Αὕτῃ ἡ μητέρα μὲ τὴν ἄστοχον συμπεριφορὰν τῆς κατὰ τοῦ « προσωπικοῦ μυστικοῦ » ὑπέσκαψε τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς θυγατρὸς. Ἄξιον δὲ σημειώσεως ἐνταῦθα εἶναι, ὅτι μητέρες, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν ἰσχυρὰν φυσικὴν διαίσθησιν ἢ ἰδιαιτέραν ψυχολογικὴν προπαιδείαν ἢ ἀμφοτέρω σπανίως ἀντιλαμβάνονται ὀρθῶς τὰ γραφόμενα εἰς ἡμερολόγια τῶν θυγατέρων τῶν, ἐκλαμβάνουν δὲ ὡς ἡθικὰ παραπτώματα τὰς ἐσωτερικὰς αὐτῶν δυσχερείας, αἵτινες ἐκφράζονται πολλάκις διὰ σφοδρῶν αὐτοκατακρίσεων, αἱ ὁποῖαι συχνότατα εἶναι ὑπερβολικαί, ἀκριβῶς δὲ τούτου ἕνεκα σημαίνουν μὲν τὴν μεγάλην σοβαρότητα τῆς ἡθικῆς αὐτοαγωγῆς, οὐδεμιᾶς δὲ μομφῆς εἶναι ἄξια, ἀλλὰ τοῖναντίον συντετῆς, ἡπίας μεταχειρίσεως.

Εὐκταῖον εἶναι νὰ μὴ κατακηνυρίζεται τὸ πολυτιμότερον πρόχωμα τῶν νέων κατὰ παντοίων κινδύνων, δηλαδὴ ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς, μάλιστα δὲ ἡ πρὸς τὴν μητέρα, ἐμπιστοσύνη. Βεβαίως οὐδ' ἡ πρὸς ἄλλα οἰκεία πρόσωπα ἐμπιστοσύνη πρέπει νὰ κλονίζεται. Ἐρχονται στιγμαί, κατὰ τὰς ὁποίας, ὡς εἴπομεν, νέοι καὶ νεάνιδες, συναισθάνονται ἀκαταγώνιστον τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνακοινώσεως μέρους τοῦλάχιστον τοῦ μυστικοῦ τῶν. Ἀντὶ δὲ ἐπιπλήξεων καὶ ἄλλων βαρυτέρων ποινῶν ἔχουν οὗτοι ἀνάγκην βοηθείας διὰ συνετῶν μὲ στοργὴν καὶ γαλήνην παρεχομένων συμβουλῶν. Δὲν πρέπει νὰ ἐξωθοῦνται εἰς βαθυτέρας ψυχικὰς ταραχάς, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων εἶναι ἐνίοτε δυνατόν νὰ εἶναι ἡ αὐτοκατονία, ἂν προὔπαρξη ὑπερβολικὴ εὐαισθησία, ἥτις προδιαθέτει εἰς αὐτήν.